

การเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

คาลอส บุญสุภา

ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

Email: carlostayz@gmail.com

มฤษฎ์ แก้วจินดา

ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

Email: fedumrk@gmail.com

วารางคณา โสมะนันท์

ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

Email: varangchan@hotmail.com

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ คาลอส บุญสุภา ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

Email: carlostayz@gmail.com

วันที่รับบทความ: 10 เมษายน 2562 วันที่แก้ไขบทความ: 25 พฤศจิกายน 2563 วันที่ตอบรับบทความ: 15 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ความสุข และการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ **วิธีการวิจัย** กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลไทยจำนวน 398 คน เลือกโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ Chulalongkorn Family Inventory (CFI) ดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย และแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยเป็นวิธีหลัก **ผลการวิจัย** เกรดเฉลี่ย การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ความสุข และความพึงพอใจของรายได้ที่ได้รับ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและสามารถร่วมกันทำนายการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ร้อยละ 63.4 และตัวแปรที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมากที่สุดคือ ความสุข การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว เกรดเฉลี่ย และความพึงพอใจของรายได้ที่ได้รับ **สรุป** ควรส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต โดยการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสุข ความพึงพอใจในชีวิต เช่น การอำนวยความสะดวก โครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต และความสนุกสนานและความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ความสุข การเห็นคุณค่าในตนเอง

Self-Esteem Among Students in a Public University

Carlos Boonsupa

Department of Educational Psychology and Guidance, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

Email: carlostayz@gmail.com

Marid Kaewchinda

Department of Educational Psychology and Guidance, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

Email: fedumrk@gmail.com

Varangkana Somanandana

Department of Educational Psychology and Guidance, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

Email : varangchan@hotmail.com

Correspondence concerning this article should be addressed to **Carlos Boonsupa**, Department of Educational Psychology and Guidance, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

Email: carlostayz@gmail.com

Received date: April 10, 2019 Revised date: November 24, 2020 Accepted date: December 15, 2020

Abstract

PURPOSES: To investigate family functions, happiness, and self-esteem among students in a public university. **METHODS:** The samples were 398 college students from a public university. The stratified random sampling was utilized. The research instruments were Chulalongkorn Family Inventory, Happiness index of Thai People, and Self-esteem Inventory. Main data analysis techniques were correlation, and multiple regression analyses. **RESULTS:** GPA, family functions, happiness, and sufficiency of income were variables affecting self-esteem significantly, and accounting for 63.4 percent. **CONCLUSIONS:** Students' self-esteem could be enhanced encouraging them to participate in activities that create joy. Pleasure with one's life, including convenience provision, needs for enjoyment and entertainment in various kinds.

Keywords: Family functions, happiness, self-esteem

บทนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาสมาชิกของครอบครัวด้วยการอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝัง ถ่ายทอดบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูบุตรเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวมีขนาดเล็กลง และอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญคือ เศรษฐกิจโลกถดถอยลง มีการแข่งขันกันที่สูงขึ้น ส่งผลให้ไม่สามารถรับผิดชอบต่อในกรณีที่มีบุตรจำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วครอบครัวในสมัยปัจจุบันมีอัตราการหย่าร้างสูงขึ้น ซึ่งการหย่าร้างเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญทางด้านประชากรที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากครอบครัวที่มีการหย่าร้างเกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะส่งผลไปถึงอนาคตของบุตร(Anda et al., 2004) กล่าวคือความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงต้นของชีวิตมีความสำคัญต่อบุคคลไปตลอดชีวิต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) เล็งเห็นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ดังนั้นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกในเรื่องของการหย่าร้าง ความสัมพันธ์หรือการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่ลดลง และการไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว ประเทศไทยก็เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมดังกล่าว ส่งผลให้ทุก

ชีวิตในสังคมต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงขึ้นได้จะส่งผลถึงการเห็นคุณค่าในตนเองที่ลดน้อยลง ขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกไร้ค่า

การที่บุคคลมีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี และมองเห็นคุณค่าในตนเองย่อมส่งผลให้ตนเองมีความสุข ซึ่งความสุขนั้นประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ บุคคลโดยมากอาจมองว่าความสุขเป็นเรื่องของเงินหรือรายได้ แต่แท้ที่จริงแล้วมีการศึกษาพบว่าความสุขกับรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Diener et al., 1999) การที่เรามีความสุขย่อมทำให้เรารู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการป้องกันการเกิดหรือบรรเทาความรุนแรงของปัญหาทางจิตใจ ความเดือดร้อนทุกข์ใจที่บุคคลได้รับบ่อยครั้งเกิดจากความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองต่ำ

จากปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นถึงผลกระทบจากการที่ครอบครัวในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กันที่น้อยลง จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของลักษณะครอบครัวจากครอบครัวขยายเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว และมีอัตราการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น ด้วยความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองกับความสุข การวิจัยในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายในการแสดงให้เห็นถึงปัจจัยครอบครัว และความสุขที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง หากเราได้มีการตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น ย่อมส่งผลดีต่อตนเองและครอบครัว เพราะผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีพลังในการหลีกเลี่ยงปัญหารุนแรงในอนาคตได้เป็นอย่างดี ยอมรับในความแตกต่าง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำอะไรด้วยความท้าทาย มี

ชีวิตชีวาและยอมรับความเป็นจริง (Satir, 1991) บุคคลที่มีคุณค่าในตนเองสูงมักจะสงบ ควบคุมตนเองได้ แม้จะเผชิญความยุ่งยากก็จะมีสติ หวาดกลัว

จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว ความสุข และการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยรัฐขนาดใหญ่ เนื่องจากมหาวิทยาลัยประกอบไปด้วยนิสิตที่มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน และอยู่ในช่วงวัยสำคัญที่จะเปลี่ยนผ่านไปเป็นวัยที่ประกอบอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเกิดประโยชน์และสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมไปถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว ความสุข และการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต
2. เพื่อศึกษาผลของตัวแปรส่วนบุคคล การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว และความสุขในการทำนายการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต

แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นกิจกรรมที่สมาชิกครอบครัวพึงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อการอยู่รอดของครอบครัว ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทต่าง ๆ และมีสัมพันธ์สังสรรค์ร่วมกัน ให้ความรักต่อกันและกัน (Duvall & Miller, 1985) ซึ่ง McMaster Model (Epstein et al., 2007) เป็นแนวคิดที่แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้คือ การแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาท

การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การแก้ปัญหา (Problem solving) หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดี และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัตถุ หรือ การดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก

3. บทบาท (Role) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันซ้ำ ๆ เป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ บทบาททางด้านวัตถุและบทบาททางด้านอารมณ์

4. การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective responsiveness) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีหลายแบบทั้งอารมณ์เชิงบวกและอารมณ์เชิงลบ

5. ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective involvement) หมายถึง ระดับความผูกพันห่วงใยรวมทั้งการแสดงออกที่สมาชิกมีต่อกัน

6. การควบคุมพฤติกรรม (Behavior control) หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองเป็นการแสดงความรู้สึกหรือประเมินตนเองที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง ซึ่งการประเมินความสำเร็จถือเป็นแหล่งกำเนิดของการเห็นคุณค่าในตนเอง 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (Coopersmith, 1981)

1. การมีความสำคัญ (Significance) เป็นความสามารถของบุคคลที่ได้รับการยอมรับความสนใจและการแสดงออกถึงความรักจากบุคคลอื่น

2.การมีอำนาจ (Power) เป็นความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมการกระทำของตนเองและผู้อื่น

3. การมีความสามารถ (Competence) เป็นการพิจารณาความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวัง ซึ่งจะแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล

4. การมีศีลธรรม (Virtue) เป็นการยึดมั่นในหลักของศีลธรรมจริยธรรมและศาสนาซึ่งบ่งชี้ถึงการปฏิบัติที่ไม่พึงกระทำ หรือควรกระทำตามหน้าที่

ความสุข หมายถึง ความรู้สึกทางบวก เช่น ความยินดี อารมณ์ที่ดี โดยที่ปราศจากความรู้สึกทางลบ เช่น ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล โดยที่ตัวบุคคลจะเป็นคนประเมินด้วยตนเอง เป็นความรื่นรมย์ และปราศจากความเจ็บปวด (Mill, 1998) นอกจากนี้ความสุขยังเป็นความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

วิธีการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ของรัฐ เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ จำนวน 33,813 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตร ของ Yamane (1970) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95 คำนวณค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มเท่ากับ .05 ได้จำนวน 398 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกคณะในมหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วย คณะประมง วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วนศาสตร์ อุทสาหกรรมเกษตร สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ เกษตร เทคนิคการสัตวแพทย์ สัตวแพทยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิต

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว โดยใช้แบบวัด Chulalongkorn Family Inventory (CFI) ผู้วิจัยได้นำมาจากตรังคสมบัติ (2554) ตามแนวคิดของ McMaster (McMaster Model) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบวัดดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย Thai Happiness Indicators (THI – 15) ของกรมสุขภาพจิต (2545) มีจำนวน 15 ข้อ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้แบบวัดของ ซีใหม่ (2522) ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith

(1984) ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านความสำคัญ ด้านความสามารถ ด้านอำนาจ และด้านคุณธรรม โดยมีข้อคำถามแบบ Rating Scale แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไม่เห็นด้วย เห็นด้วย และเห็นด้วยมากที่สุด

ผลการวิจัย

สถานภาพทั่วไปของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56) ชั้นปีการศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 31.9) บิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 66.8) จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน (ร้อยละ 31.7) จำนวนพี่น้อง 2 คน (46.2) เป็นลูกคนเล็ก (ร้อยละ 36.2) อยู่

หอพัก (ร้อยละ 55.5) บิดามารดามีรายได้รวมกันต่อเดือน 25,000 – 40,000 บาท (ร้อยละ 27.1) มีรายได้ที่ได้รับจากครอบครัวพอใช้ (ร้อยละ 87.7) ทำงานพิเศษ (ร้อยละ 33.7) และมีเกรดเฉลี่ย 3.00 – 4.00 (ร้อยละ 57.2)

การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว เฉลี่ยอยู่ที่ 73.87 มีค่า S.D. เท่ากับ .42 และมีการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอยู่ในระดับดี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว	73.87	S.D. = .42	ดี

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย มีค่าเฉลี่ย 31.54 มีค่า S.D. เท่ากับ .39 ซึ่งนำเอาค่าคะแนนที่ได้มาแปลความหมาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลดัชนีชี้วัด

ความสุขคนไทยอยู่ในระดับมีความสุขเท่ากับคนทั่วไป (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย	31.54	S.D. = .39	มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป

การเห็นคุณค่าในตนเอง

กลุ่มตัวอย่างมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 21.81) เมื่อพิจารณาทางด้านของการเห็นคุณค่าในตนเองของ

กลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองรายด้านที่อยู่ใน ระดับสูงได้แก่ ด้านความสำคัญ (ค่าเฉลี่ย = 22.37) ด้านคุณธรรม (ค่าเฉลี่ย = 22.13) และด้านความสามารถ

(ค่าเฉลี่ย = 22.01) ส่วนด้านอำนาจอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 20.72) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความสำคัญ	22.37	.52	สูง
การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความสามารถ	22.01	.50	สูง
การเห็นคุณค่าในตนเองด้านอำนาจ	20.72	.41	ปานกลาง
การเห็นคุณค่าในตนเองด้านคุณธรรม	22.13	.39	สูง
การเห็นคุณค่าในตนเองในภาพรวม	21.81	.46	สูง

การวิเคราะห์การถดถอย

วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามทั้งหมด มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อยู่ 20 คู่ (เป็นค่าบวก 20 คู่) และมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อยู่ 1 คู่ (เป็นค่าบวก 1 คู่) และผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และความสุ่มมีความสัมพันธ์กันทั้งเชิงบวกและเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งไม่มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80

ผลการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปร ตัวแปรอิสระคือ ตัวแปรส่วนบุคคล การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว และความสุ่ม พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ร่วมกันทำนายการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 63.4 ($R^2_{adj} = .634$) และพบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ความสุข ($Beta = .545, P = .000$) การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ($Beta = .227, P = .000$) เกรดเฉลี่ย ($Beta = .113, P = .002$) และความเพียงพอของรายได้ที่ได้รับ ($Beta = .076, P = .011$) มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	t	P-value
Constant (a)	1.224	.081		15.184	.000
ความสุข	.544	.045	.545	12.125	.000
การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว	.209	.040	.227	5.186	.000
เกรดเฉลี่ย	.079	.023	.113	3.396	.002
ความเพียงพอของรายได้ที่ได้รับ	.089	.037	.076	2.426	.011
$R^2 = .638$	Adjust $R^2 = .634$	SEE = .23428	F = 173.054		.000

สรุปและอภิปรายผล

1. ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล (รายได้ที่นิสิตได้รับจากครอบครัว) ส่งผลในเชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ($Beta = .076, P = .011$) ความรู้สึกว่ารายได้ที่ตนเองได้รับนั้นเพียงพอ เป็นความรู้สึกที่เป็นด้านบวกต่อตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของ Maslow (1970) ที่อธิบายความต้องการของบุคคลไปตามลำดับขั้น กล่าวคือนิสิตจะไม่เห็นถึงคุณค่าของตนเอง ถ้านิสิตไม่ได้รับการตอบสนองในขั้นต้น ๆ อย่างความต้องการปัจจัยพื้นฐาน ความปลอดภัย และความรัก และยิ่งในยุคปัจจุบันแล้วการหารายได้เพิ่มเติมจากรายได้ที่รับจากครอบครัวนั้นมีหลายช่องทาง โดยเฉพาะ Social media ที่เข้ามามีอิทธิพลกับตัวของบุคคล นิสิตสามารถหารายได้เสริมให้กับตนเองได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตามคำว่าเพียงพอ นั้นไม่จำเป็นว่ารายได้จะต้องมีจำนวนมากเสมอไปแต่ขึ้นอยู่กับทัศนคติต่อรายได้ของนิสิตว่าเพียงพอหรือไม่ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าการที่นิสิตมีทัศนคติที่ว่ารายได้ที่ตนเองได้รับจากครอบครัวนั้นเพียงพอแล้ว จึงสามารถอธิบายได้ว่านิสิตมีทัศนคติทางด้านบวกต่อตนเอง (ต่อสิ่งที่ตนเองได้รับ)

2. ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยของนิสิต ส่งผลในเชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ($Beta = .113, P = .002$) ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงสำคัญ เพราะเป็นรอยต่อที่สำคัญก่อนจะเปลี่ยนไปเป็นวัยผู้ใหญ่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบ ดังนั้นจึงเป็นโค้งสุดท้ายที่บุคคลจะค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง บุคคลบางคนค้นพบอัตลักษณ์ตั้งแต่เป็นวัยรุ่นตามขั้นพัฒนาการ (Erikson, 1968) แต่อาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้บุคคลไม่สามารถค้นหาตนเองได้ การศึกษาในมหาวิทยาลัยจึงเหมือนกับปรากฏการณ์สุดท้ายที่บุคคลจะค้นหาตนเอง อย่างไรก็ตามนิสิตบางคนที่ไม่เข้ามา

ศึกษาในมหาวิทยาลัยก็ยังไม่สามารถค้นหาตนเองได้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของตนเองในการเรียนที่ตนเองถนัด และส่งผลให้ไปถึงผลการเรียน กล่าวคือ การที่นิสิตสามารถค้นหาตนเองพบเจอในช่วงวัยรุ่นตอนต้น หรือช่วงเรียนมหาวิทยาลัย ก็จะสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และให้คุณค่ากับการเรียนมากขึ้น ก็มีแนวโน้มว่าจะประสบผลสำเร็จกับการเรียน Coopersmith (1981) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านความสามารถ ว่าเป็นการพิจารณาความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำ ความสามารถ ค่านิยม และความปรารถนาของบุคคลนั้น จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง กล่าวคือ นิสิตที่ให้ค่านิยมกับการเรียน และมุ่งหวังปรารถนากับผลการเรียน และผลการเรียนนั้นออกมาได้ตามที่ตนเองคาดหวัง การที่นิสิตได้รับผลการเรียนในระดับ 3.01 – 4.00 ย่อมทำให้นิสิตเกิดความรู้สึกต่อตนเองว่าตนเองนั้นมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความสามารถ และมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการเรียนเป็นเชิงบวกเพราะระดับการเรียนอยู่ในระดับสูง ดังนั้นหากนิสิตไม่ได้ให้ค่านิยมกับการศึกษา ก็มีแนวโน้มว่าผลการเรียนของนิสิตจะไม่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านความสามารถ อย่างไรก็ตามการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านความสามารถ เป็นเพียงองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเองเท่านั้น กล่าวคือในแต่ละแนวคิดของการเห็นคุณค่าในตนเองมีองค์ประกอบหลายด้าน และแต่ละด้านก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นเราจึงไม่สามารถจะวัดเพียงด้าน ๆ เดียวแล้วอธิบายว่าบุคคลนั้น ๆ มีการเห็นค่าในตนเองที่สูงหรือต่ำ แต่จำเป็นต้องวัดในทุกองค์ประกอบเพื่อประเมิน

3. การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว (Family Function) การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวส่งผลในเชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (Beta = .227, P = .000) ซึ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวนั้นเป็นการที่สมาชิกครอบครัวทำกิจกรรมที่ส่งผลให้สมาชิกของครอบครัวอยู่รอด (Epstein et al., 2007) และเป็นปัจจัยสำคัญของการอยู่ร่วมกันในครอบครัว กล่าวคือ การที่ครอบครัวจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขนั้นจะต้องมีการแก้ไขปัญหา มีความผูกพัน มีการควบคุมพฤติกรรม มีบทบาทและสื่อสารต่อกันและกันซึ่งหลอมรวมเป็นธรรมชาติของครอบครัวให้ครอบครัวสามารถพัฒนาส่งเสริมกันและกันจนสามารถอยู่รอดอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมได้ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวคือสิ่งที่ครอบครัวจะขาดไปไม่ได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวสอดคล้องกับองค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1984) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์กับครอบครัว บิดามารดาและการที่ครอบครัวมีอิทธิพลต่อบุตรอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการที่บิดามารดายอมรับความคิด ความรู้สึก สิทธิและความนับถือต่อบุตร ซึ่งสอดคล้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความสำคัญ เป็นความรู้สึกที่บุคคลได้รับความห่วงใย ดูแล การแสดงออกถึงความรักจากบุคคลอื่น ตลอดจนได้รับการสนับสนุนในยามที่ต้องการ (Coopersmith, 1981) เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรก ๆ หรือสังคมแรกของบุคคลที่จะเติบโตขึ้นไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมภายนอก การเลี้ยงดูของครอบครัวที่มีต่อตัวบุคคลจะส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับและความสำคัญจากผู้อื่น เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากการยอมรับตนเอง โดยพิจารณาจากการตอบสนองจากคนรอบข้าง (Maslow, 1970) นอกจากนั้นปัจจัยทางครอบครัวยังมีผลอย่างมากต่อการที่บุตร

จะมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต อย่างเช่น ซึมเศร้า การฆ่าตัวตาย ยาเสพติด และปัญหาการเข้าสังคม (Anda et al., 2004) ดังนั้น การจะพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น จำเป็นที่จะต้องพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ทั้ง 6 องค์ประกอบ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวนั้นครอบคลุมกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในครอบครัว

4. ความสุข ส่งผลในเชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมากที่สุด (Beta = .545, P = .000) การเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากการประเมินตนเองโดยพิจารณาจากการตอบสนองจากคนรอบข้าง (Maslow, 1970) และเป็นการคิดทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลประเมินตนเอง ดังนั้นไม่ว่านิสัยจะประกอบกิจกรรมอะไรในมหาวิทยาลัย หรือนอกมหาวิทยาลัย ก็สามารถทำให้เกิดความพอใจหรือความสุขได้ทั้งนั้น กล่าวคือความสุขนั้นหมายถึงการที่บุคคลมีทัศนคติในเชิงบวกต่อชีวิตของตัวเอง ซึ่งเป็นการประเมินถึงคุณภาพชีวิตอันเป็นส่วนที่น่าพึงพอใจ (Veenhoven, 1995) ดังนั้น ความสุขกับการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจึงสอดคล้องกันอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ การที่บุคคลมีความสุขกับการเรียน ความรู้ต่าง ๆ การพัฒนาตนเอง ความสามารถในตนเอง (ที่ขึ้นอยู่กับค่านิยมของตัวบุคคลเนื่องจากบุคคลบางคนอาจให้คุณค่ากับ กีฬา เกม หรือทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียน) บุคคลจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความสามารถที่เป็นเชิงบวกเพิ่มขึ้น และถ้านิสัยได้รับการยอมรับ จากบุคคลรอบ ๆ ตัวของนิสิต ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน หรือครูอาจารย์ ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่นิสิตให้ความสำคัญย่อมจะทำให้นิสัยมีความสุขมากขึ้น และทำให้นิสิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความสำคัญในเชิงบวกเพิ่มขึ้น หากจะพัฒนาการ

เห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต จำเป็นที่จะต้องทำให้ นิสิตมีความสุขหรือความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต ของนิสิต ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวก โครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของตัวนิสิต การสอนที่ยึดนิสิตเป็น ศูนย์กลาง การให้ความรู้ในสิ่งที่นิสิตต้องการ และ ประโยชน์ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไปจนถึงความ สนุกสนานและความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการสร้างนโยบายการพัฒนาการเรียน การสอนเพื่อให้นักเรียน หรือนักศึกษาเรียนอย่างมี ความสุข โดยเน้นการใช้ Active Learning ในการ สอนเพื่อให้ผู้เรียนระดมสมองใช้ความคิดในการ แก้ปัญหา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ อภิปราย โดย ครูผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน หรือการใช้บอร์ดเกมส์ ประกอบการสอน หรือการสร้างสถานการณ์การ เรียนเป็นเกมส์ (Gamification) นอกจากนั้นการ ให้เกรดที่ยากเกินไป ก็ส่งผลในทางลบกับ นักเรียนที่ไม่ค่อยมีความถนัดในด้านการเรียนหรือ ความจำ เพราะบุคคลอาจมีความถนัดด้านอื่น มากกว่า สุดท้ายในเรื่องของความพึงพอใจต่อ รายได้ที่ได้รับ หากสถาบันการศึกษามีนโยบายใน

การสร้างงาน หรือหางานให้กับนักเรียนหรือ นักศึกษาได้ทำ หรือมีทุนการศึกษาซึ่งมีรายได้ตอบแทนในกรณีที่บุคคลมีรายได้ไม่เพียงพอ ก็จะส่งผล ให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือการ ใช้การวิจัยแบบพหุวิธีในเรื่องของการเห็นคุณค่าใน ตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครบถ้วน นอกเหนือไปจากการใช้สถิติเพียงอย่างเดียว เช่น การสัมภาษณ์เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ มากขึ้น

3. ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ร่วมกันทำนาย การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้ร้อยละ 63.4 ($R^2_{adj} = .634$) ดังนั้นปัจจัยทางด้านครอบครัว และ ความสุข เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของการเห็นคุณค่า ในตนเองเท่านั้น สามารถนำตัวแปรต้นอื่น ๆ เข้า มาร่วมในการวิเคราะห์ เช่น ความสามารถในการ แก้ปัญหา ความฉลาดทางด้านอารมณ์ ความเชื่อ อำนาจภายในตนเอง เพื่อค้นหา Model ที่ เหมาะสมในการนำไปต่อยอดพัฒนาการเห็น คุณค่าในตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากใน การนำไปขยายผล

References

- Anda, F., Fleisher, I., & Felitti, J. (2004). Childhood abuse, household dysfunction, indicators of impaired worker performance in adulthood. *Permanente Journal*, 8(1), 30–38.
- Cheemai, C. (2522). *Trait anxiety, self-esteem and coping strategies of senior student at kasetsart university, bangkhen campus*. [Unpublished Master's thesis]. Kasetsart University.
- Coopersmith, S. (1981). *The antecedents of self-esteem*. Consulting Psychologists Press.
- (1984). *Self-esteem inventories*. Consulting Psychologists Press.
- Department of Mental Health. (2545). *Thai Happiness Indicators*.
<https://www.dmh.go.th/test/qtest/>

- Diener, E., Suh, M., Lucas, E., & Smith, L. (1999). Subjective wellbeing: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Duvall, M., & Miller, B. (1985). *Marriage and family development* (6th ed.). Harper and Row.
- Epstein, N., Bishop, D., & Levin, S. (2007). The McMaster model of family functioning. *Journal of Marital and Family Therapy*, 4(4), 19-31.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton.
- Maslow, H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). Harper and Row.
- Mill, S. (1998). *Utilitarianism*, Oxford University Press.
- Office of The National Economic and Social Development Board. (2560) . *The Twelve National Economic and Social Development Plan (2560-2564)*. Office of the Prime Minister.
- Satir, V. (1991). *The Satir model family therapy and beyond*. Science and Behavior Book.
- Trangkasombat, U. (2554). *Family therapy and family counseling* (6th ed.). Santa Printing.
- Veenhoven, R. (1995). The cross-national pattern of happiness: Test of predictions implied in three theories of happiness. *Social Indicators Research*, 34(1), 33-68.
- Yamane, T. (1970). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and row.